Aan het College van Burgemeester en wethouders van Nijmegen
Postbus 9105
6500 HG Nijmegen
Per email: opendata@nijmegen.nl

Amsterdam, 23 april 2021

Betreft: Aanvraag status gemeentelijk monument paviljoens Kinderdorp Neerbosch, Scherpenkampweg te Nijmegen

Geacht College, leden van de Raad,

Erfgoedvereniging Bond Heemschut, opgericht in 1911, zet zich als particuliere belangenorganisatie met 5.000 leden in voor behoud en bescherming van waardevol erfgoed in heel Nederland.

Als eerste erfgoedvereniging van Nederland zijn wij thans actief op zoek naar een passende vorm van bescherming van erfgoed uit de periode 1965 tot 2000. De Werkgroep Post '65 van Heemschut stelt dat het uitgangspunt om de cultuurhistorische, maatschappelijke en architectonische waarde van deze unieke architectuur te behouden moet zijn: ***instandhouden, beschermen, herbestemmen.***

Vanuit onze brede maatschappelijke achterban zijn wij geattendeerd op het unieke ontwerp van de paviljoens / groepshuizen van Kinderdorp Neerbosch aan de Scherpenkampweg te Nijmegen.

Hierbij doen wij krachtens de Monumentenverordening 2012 van uw gemeente het verzoek tot aanwijzing van tien paviljoens, gelegen aan bovengenoemd adres, als gemeentelijk monument.

De paviljoens hebben de huisnummers Scherpenkampweg 29, 31, 49, 51, 53, 68, 70, 72, 74 en 76.

Cultuurhistorische waarde

Het Kinderdorp Neerbosch toont de historische ontwikkeling van het denken over jeugdzorg én de architectonische vertaling daarvan in ruimtelijk-bouwkundig perspectief, in een periode van 150 jaar. Van een zelfvoorzienend kinderdorp met imposante gebouwen en grote zalen, de grootste Weesinrichting van Nederland in 1893, veranderde het in een open behandelcentrum voor kinderen met kleine, transparante paviljoens. Langzamerhand kwam vanaf de jaren '60 het individuele kind meer centraal te staan en veranderde het inzicht over daarbij passende gebouwen.

Na WOII veranderde de visie op de opvoeding van kinderen drastisch. De focus op een systeem van massale opvoeding werd gewijzigd en meer gelegd op de geestelijke ontwikkeling van het individuele kind. In 1951 concludeerde de Stichting Bouwcentrum dat daarvoor decentralisatie, differentiatie, kleine groepsindeling nodig was en dat met de bestaande wijze van huisvesting volledig gebroken zou moeten worden: 'men zou kleine paviljoens moeten bouwen, op gepaste onderlinge afstand over een ruim terrein verspreid'.

Architect en ontwerp

Architect Johannes J. Tuynenburg Muys (1916-1969) ontwierp in 1964 een stedenbouwkundig plan voor het Kinderdorp. De oude grote gebouwen werden vervangen door een groot aantal verspreid liggende paviljoens die onderling in een honingraatvormig wegen-ontwerp gesitueerd werden. De kern van ieder tienhoekig paviljoenontwerp was een centrale open haard op de begane grond met daaromheen gemeenschappelijke ruimtes en op de eerste verdieping voor ieder kind een eigen kamer.

Architectonisch is het ontwerp van Tuynenburg Muys sterk beïnvloed door het structuralisme: het is opgebouwd uit een aantal gelijksoortige elementen zonder enig hiërarchisch onderscheid. Waarschijnlijk liet hij zich inspireren door het ontwerp van architect Aldo van Eyck voor het Burgerweeshuis in Amsterdam (1960), een soort ruimtelijk manifest, waarbij de mens en zijn beleving van de ruimte centraal staat en het gebouw als een veilige schil fungeert rond een intieme gemeenschappelijke binnenruimte.

Uniciteit en zeldzaamheidswaarde

De geschiedenis van het hele Kinderdorp Neerbosch is uniek, en het complex verdient uitgebreidere bescherming dan de huidige twee objecten. De paviljoens representeren de omslag in het denken over jeugdzorg én architectuur. Zowel qua opzet en ontwerp vertoont het gehele cluster van paviljoens met de individuele gebouwen een hoge zeldzaamheidswaarde.

Erfgoedvereniging Bond Heemschut stelt zich op het standpunt dat behoud door bescherming en herbestemming van de paviljoens uitgangspunt dient te zijn voor mogelijke herontwikkelingsplannen. Wij hopen dat uw college bovenstaand voorstel met een positief advies zal doorgeleiden naar de Raad.

Graag vernemen wij uw reactie.
Met vriendelijke groet,
namens de werkgroep Post ’65 van Heemschut en de commissie Gelderland van Heemschut,

Karel Loeff
Directeur

c.c.
- Gemeenteraad van Nijmegen
- Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed. Mw. A. Blom
- Gedeputeerde Staten van de provincie Gelderland
- Cultuurhistorisch Platform Rijk van Nijmegen
- Van ’t Lindenhoutmuseum, mw. E. Bánki